

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A helyi és személyi ismeretről.

Irta: STRIGONIUS.

(Folytatás.)

Ezek a községekben vagy tanyákon (major, puszta) lakó intelligens, jómódú egyének a lakosságra gyakorolt állandó üdvös befolyásukkal a csendőrnök hivatása gyakorlásában igen jelentős segítőitársai és a megpróbáltatásokban igaz barátai.

De a csendőrnök a községben a községi, állami és egyházi funkciókat betöltő egyénekkel hivatalból is kötelessége érintkezni, misem természetesebb tehát, mint hogy a hivatalos érintkezéshez a kedvező atüszőfért előzetes megismerkedéssel kell előbb megteremteni.

Éjjeli örök, erdő-, mező-, vad-, gátörök stb. nem tartoznak ugyan a hivatalbéli képzetebb és vagyonosabb egyének közé, de állásuknál fogva mintegy összekötő kapcsolatot képeznek a csendőrség és a lakosság között; de a sokszor kedvező alkalom folytán a vagyon elleni cselekmények elkövetésére is hajlamosak lévén, mint ilyenek ellenőrzést is igényelnek s így ezek megismerése és a velük való gyakori érintkezés is a közbiztonsági szolgálat kezelése szempontjából szintén előadázhatatlan kötelesség.

Hogy ezen egyének jó és esetleges rossz befolyása és hatása a közbiztonságra mily jelentős, kitérünk abból is, hogy ezek nyilvántartása és rövid jellemzése az örsökön a jegyzékkönyvesekben kötelezőleg el van rendelve.

Az ad. 1—2. pont alatt a gyárak körül szerzendő helyi ismeretek tárgyalásánál megígérttem, hogy a gyárak személyi ismeretét illetőleg az ezen ismeret pertraktálása alkalmával még kitérni fogok.

Mivel a 11/2. pont alatti személyeket illetőleg gyártulajdonosokról is szó van, ezekről az ismeretekről szólni itt tartom legalkalmasabbnak.

Azt már tudjuk, hogy a gyár- és bányatulajdonosoknak a munkásságra a tőlük függő viszonynál fogva is állandó és nagy befolyásuk van. Ez a közbiztonság, rend és nyugalom szempontjából nagy jelentőségű körülmény. A csendőrnök tehát a gyár- és bányatulajdonosokkal vagy azok megbízottaival, esetleg az üzemvezetőkkel az érint-

kezést felvenni elsőrangú kötelessége. De nemcsak ezen egyénekkel, hanem a munkások felügyelőivel, az értelmesebb munkásokkal, a gyár- és bányatelepeken levő kereskedőkkel és koresmárosokkal is szükséges megismerkedni, mert csak így lehet a munkások és más alkalmazottak helyzetét, hangulatát és hajlandóságát igazán megismerni, idegen vagy külföldi munkások érkezését vagy távozását megtudni és bármily természetű káros mozgolódást (sztrájk) megakadályozni.

Tudjuk már, hogy a főmegnek akarata nincs, az a vele bábni tudó kezében egyszerű játékszer. Gyárak és bányákban különösen azokat kell megismerni, hajlamaikat, jellemtulajdonságaikat, hazafias érzésüket kitudni, akik a munkásokkal bábni, azokat irányítani, lelkesíteni vagy károsan befolyásolni tudják. Ezek csendőri szempontból igen fontos személyiségek, velük az érintkezést fenntartani, hazafias érzésüket ápolni, a jóra serkenteni, de állandóan ellen is őrizni jól felfogott csendőri kötelesség, mert e fénykedések a munka folytonosságát és minden káros jelenség távoltartását biztosítani képesek.

Különösen meg kell ismerni az örökké elégedetlen, hazafiatalan, vörös eszméket valló felbujtókat. Ezek a munkások méltelói, megfélemlítői, terrorizálói, minden rend és fegyelem konok ellenségei, kik tehát semmi kíméletet nem érdemelnek és minden módon ártalmatlanná teendőek.

Ismerni kell továbbá a munkások pontos számát s mint már fentebb is említettem, legalább általánosságban azok nemzetiség szerinti megoszlását, hazafias érzését, viselkedését, elégtelenségét, esetleges kívánságait, hajlandóságait, mert a munkások kezelését, ellenőrzését és veszélyes rendezavarások megátalását illetőleg ezek is mind igen lényeges tényezők.

ad. 3. Az ezen szám alatt felsorolt egyének az ú. n. *veszélyes gonosztervők*. Ide sorolnak a *szokásos büntetettek* (közártalmuak) is, akik minden kínálkozó alkalmat megragadnak arra, hogy büntetendő cselekményt kövessenek el és akik így a büntetendő cselekmények elkövetésében már mintegy megrögzödték. Ilyenek a különféle bűncselekményekért (büntett és vétségért: rablás, betöréses és egyszerű lopás, súlyos testisértés, gyűjtögetés, sikkasztás, orgazdaság, csalás stb.) már több ízben büntetett egyének, továbbá a kóbor cigányok, fegyveres csavargók stb.

A veszélyes gonosztervők, illetőleg szokásos büntetettek a rend és így a csendőrnök legmerészebb, legagyafturabb, legesőkönyösebb ellenségei. Hogy a csendőrnök e megátalkodott gonosztervőkkel szemben harcát eredményesen megvívni és azokat

sakban tartani tudja, azok ellenében többféle joggal van felruházva.

Joga van a csendőrnök ezen veszélyes gonosztevőknek, szokásos büntetéseket ismert egyének ellen, ha az elfogás előtt menekülni igyekeznek, vagy az őrizet alól megszöknek — az előzetes felszólítás után — akkor is fegyvert használni, ha fegyvert nem is viselnek. (II. Szolg. Ut. 66. §. 4. p.)

Joga van a csendőrnök a veszélyes gonosztevőket, illetőleg szokásos büntetéseket büntett vagy nem csupán pénzbüntetéssel büntetendő vétség esetén azonnal elfogni. (II. Szolg. Ut. 117. §. VI. a) és f) pontok.)

Joga van ezen elfogottakat tüstént meg is bilincselni. (II. Szolg. Ut. 36. §. c) pont.)

Joga van a csendőrnök ezen egyéneknek, minden bírói beavatkozás nélkül, ház- és személymozgást tartani. (Szolg. Ut. 120. §. d) és 122. §. 3. p.)

Kötelessége a csendőrnök ezen közártalmu egyének a prevenció szempontjából is állandóan és őberen ellenőrizni. E végből házukba, lakásukba úgy éjjel, mint nappal és ahányszor jönnek látja, be is mehet, sőt be is hatolhat.

Kötelessége ezen egyének háza közelében gyakori lesállásokat tartani, összeköttetéseiket szemmel tartani, járásuk-kelésüket figyelemmel kísérni és másokkal kísértetni (besúgók), vagyoni gyarapodásukat igazoltatni stb.

Kötelessége a csendőrnök ezen veszélyes, közártalmu egyének a jegyzékönyvecskéjében pontosan nyilvántartani és minden jellemzésükre szolgáló adatot híven bejegyezni.

Szólottunk a prevencióról, ez -- mint tudjuk -- a közbiztonsági szerveknek, így a csendőrségnek is legfőbb feladata.

Prevenció nem egyéb, mint a törvénytöréseknek közbelépés által való megakadályozása. Ez igen nagy körülményt és nagy őberséget igényel. A csendőrnök nagyon is nyitott szemmel és füllel kell járnia-kelnie, valamint következtető képességét a gyakorlati szolgálathoz helyesen alkalmaznia, hogy ezt az igen fontos feladatát eredményesen megoldhassa.

Nagy kérdés, hogyan akadályozzuk meg a törvénytöréseket. Ki láthat az emberek lelkébe, ki ismerheti gondolataikat és szándékaikat. Erre általánosságban azt felelhetjük, hogy a csendőrnök elsősorban azokat az egyéneket kell állandóan figyelemmel kísérnie, akik úgy a közre, mint egyesek élet- és vagyonbiztonságára veszélyesek, ártalmasak. Az őberségnek, körülményeknek és ítélőképességnek itt jut aztán a legnagyobb szerep, mert ezek nélkül a veszélyt rejtő cselekményre való előkészületeket fel nem fedezhetjük.

A szokásos büntetéseknél gyanunk mindig lehet arra nézve, hogy részükről káros hatású cselekmény van készülődésben, ha tehát a csendőr igyekszik ezeket személyileg és egyénileg a már írtak szerint kiismerni a lelkükbe látni, egyéniségeikből tetteikre és a cselekedeteikből viszont az emberekre következtetni, ha a csendőr őber, látó és halló, az ellenőrzésben megalkuvást nem ismerő, úgy őrskörlete a súlyosabb törvénytörésektől bizonyára mentesítve lesz; de ha a törvénytörésnek esetleg nem is lehetett elejét venni, úgy a csendőr a cselek-

ményekben megnyilvánuló különlegességekről, az eszközökből stb. szükséges emberismerete folytán megközelítőleg tudni fogja, hogy az észlelt bűncselekmény folytatását és bevégezését hol és kinél kell közbelépés által megakadályoznia, az előálló kárt és hátrányt mi módon kell enyhítenie.

Könnyebb megértés céljából e két utóbbi bekezdésben írtakat illetőleg lássuk az alábbi példákat:

A járőr az előírt módon ellenőrzi a veszélyes gonosztevőket, illetőleg a szokásos büntetéseket. Az egyik ilyen egyént késő éjjel teljesen felöltözve az ágyon találja. Ha nem közártalmu egyénről volna szó, talán fel sem tűnnék a dolog, de egy ismert gonosztevőnél ez már mindenestre gyanus körülmény. Itt a kibeszélés nem használható, a gyanus körülményre a nyomozás azonnal bevezetendő, részletes személy- és esetleg házkutatás tartandó. A zsebekben, eszmaszámban, ágyban vagy egyéb helyütt esetlegesen előkerült ráspolly, véső, kalapács, álkulesok stb. bizonyára fényesen igazolni fogják, hogy a járőr őbersége és gyanakvása mily indokolt és a gyanus jelenségből vont következtetés mily helyes volt.

Ilyen gyanus jelenség, gonosztevőkre való előkészület, tehát káros hatású cselekmények előhírnökei lehetnek még a szokásos büntetéseknél legfőképpen éjjel, tehát szokatlan időben: idegenek, gyanus egyének találása, lovakkal kocsi befogása és útrakészen állása, a kocsi ása, kapa, fejsze, dorong, vasrud lelése stb.

A járőr az ellenőrzöttet úgy is találhatja, hogy ruhája, lábbelije, lova, szerszáma, kocsija túlságosan sáros vagy poros. A jelen esetben már nem a bűncselekmény megakadályozásáról, hanem folytatásáról vagy a származott haszon értékesítésének megakadályozásáról, szóval az előálló kár, vagy hátrány enyhítéséről lehet csak szó. A nyitott szemmel dolgozó csendőr a bekövetkezett veszély fennállását itt nyomban észreveszi és a további károsítással szemben akadályozólag közbelép.

Egy bűncselekmény színhelyén az elkövetés módja és sejtett eszközei a nyomozó csendőrt gondolkodáshoz ejtik. Elméje hirtelen végigfut elsősorban természetesen az őrskörlet szokásos büntetésein és gyanus egyénein; — egyiknél megállapodik, mintha annak keze munkájára ismert volna. Talán száz esetben kilencvenszer csalódik, de ha tizszer a tettest logikus következtetéssel mégis sikerült el fogni, úgy személyi ismeretek gyűjtésére fordított ideje már is nem vesztett kárba.

Mikor mint hadapród próbacsendőr egy őrsön gyakorlati szolgálatot teljesítettem, egy ása útján elkövetett kamrakifosztásról tettem panaszt. Az őrsparancsnokkal a helyszínre sieltünk, hol a parancsnok rövid szemlélődés után, esodálkozásomra azt a kijelentést tette, hogy a tettes csak Halál Nagy Pál szokásos büntettes lehet. Reá ismer a keze munkájára.

Az eredmény fényesen igazolta is a feltevést. Halál Nagy Pál hasonló módon elkövetett bűntettért már börtönt ült és rossz szokásához híven megint csak így találta legegyszerűbbnek egy kis füstölt disznósághoz jutni.

Medvigy Vilmos, a híres kasszaíró, kasszaírást falbontás nélkül nem is tudott elképzelni. Akármilyen egyszerű is lett volna valamilyen üzet-

vagy iroda ajtaját felfeszíteni, ő csak nagy ritkán tette meg. Inkább a pince falat felbontva maszott be a helyiségbe a kasszát megtúrni. A doktor kasszaíró, dr. Gyimesi ügyvédjeit, állandóan és következetesen olyképp dolgozott, hogy a kassza sok apró lyukat iurt egymás mellé, a lyukakat vékony, eles szerszámmal összekötötte, míg akkora rést kapott, hogy benyúlhatott. A kasszaírók vezére, Endesz Arpad pedig éppen ellenkezőleg manipulált. O nem törekedett arra, hogy minél nagyobb rést vagyon a penzszekrény falába. Megelegedett annyival, amekkorán egy hosszú hajlított dróttal be tudott nyulni és azzal húzta ki az ekszer-darabokat. Másik specialitása volt a zárt ajtóknak spargára kötött nadrággombbal teljes sérülés nélküli leemiytása. Endesz előtt nem volt zart ajtó. Humeben egyszer, Budapesten háromszor, Nagyenyeden ugyancsak háromszor szokott meg a fegyházba. A nyomozó rendőrok persze jól ismerik e kasszaíró nagyságok megcsontosodott praktika-ját, csak a munkát kellett megnevezni és mar is tudtak, hogy a tettest kibn keressek.

ad 4. Rendőri felügyelet alatt álló egyének azok, akiket a rendőrhatalom (főszolgabíró) bizonyos időre külön ellenőrzés alá helyez és ezen felügyelet gyakorlására a csendőrséget külön felhívja. Ilyenek lenhetnek a nemzetiségi izgatók, szocialista, illetve kommunista bujtatók stb. Rendőri felügyelet alatt állanak a feltételesen szabadságotlalt fegyencek is.

Minthogy a rendőri felügyelet alatt állók túlnyomólag a professzionista bűnözők osztályához tartoznak, az ad 3. pont alatt felsorolt személyekhez hasonlóan ezek személy- és nevyszerinti megismerése, beható és állandó szemmel tartása, ellenőrzése szintén elsőrendű kötelessége a csendőröknek. Ezt a II. Szolg. Ut. 27. §. 12. pontja kifejezetten elő is írja. A Szolgálati Utasítás 117. §. VI. fejezet f) pontja ezen személyek elfogására, a 120. §. d) pontja hazuk, a 122. §. 3. pontja pedig személyük megmozgatására jogosítja fel a csendőroket, mi természetesen is, mert a csendőrök a közbiztonság szempontjából annyira fontos ellenőrzést hatályosan aligha tudnak a különleges jogok nélkül foganatosítani.

A rendőri felügyelet alatt állók tartózkodási hely, viselet és életmód tekintetében külön rendőri szabályok alatt állanak, melyek megsértése súlyos következményeket szokott maga után vonni.

A rendőri felügyelet alatt álló, ezen felügyelet alá helyezése, illetőleg helységébe való megérkezése után 3 napon belül a területileg illetékes csendőr őrsön személyesen jelentkezni tartozik, amikor igazolványa láttamoztatik. Ezen jelentkezést időközönként megismételni az őrsparancsnok el is rendelheti, lakhelyét az őrs engedélye nélkül el nem hagyhatja, ha mégis megteszi, a Szolgálati Utasítás 117. §. IV. pontja értelmében el is fogható. Henye, dologtalan, erkölctelen életmódot nem folytathat. Ezen egyének mikénti ellenőrzése és az őrsökön való előjegyzése a szabályok, illetőleg kötelességek ugyanazok, mint az ad 3. pont alatti bűnözőkre megszabva van. A prevenció szempontjából a rendőri felügyelendő egyének éber ellenőrzése és az azokkal összefüggő káros kihatású jelenségek (lásd ad 3. pont alatti példákat) méltánylása éppen

olyan fontos közbiztonsági cselekmény, mint azt a veszélyes gonosztevőknel, illetőleg szokásos bűntetteknél már ismertettem, mert hisz ezen egyénél is azok kategóriájába tartoznak.

Általános tájékozásl röviden még megemlítem azt, hogy a fegyencek közül feltételes szabadságra azok bocsáttatnak, kik legalább 3 évi fegyházra vagy börtönre ítéltetvén, büntetésük kétharmadrészét, az életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélték büntetésük tíz évét kitöltötték, szorgalmasak és jó viseletűek, miáltal a javulásra alapos reményt nyújtanak. Ezen idő után a fegyencek a fegyházból (ilyen van Csonkamagyarországon: Vácon, Sopronban és Budapesten, a nők részére Márianosztrán) egyelőre csak a közvetítő intézetbe kerülnek (ilyen van Kishartán, de a váci és márianosztrai fegyintézetek mellett is van közvetítő intézet) hol a hosszú fogvatartás után kellő ellenőrzés mellett mintegy belekóstolnak a szabad életbe és a régi munkakörbe. Akik aztán a közvetítő intézetben a javulás reményét megerősítik — saját kérelmükre — feltételesen szabadságra bocsáttatnak, de csak akkor, ha büntetésük háromnegyed részét, az életfogytiglani fegyházra ítélték pedig legalább 15 évet kitöltötték. A feltételes szabadság a büntetés tartamába beszámít, az életfogytig tartó fegyházra ítélték 4 évet töltenek feltételes szabadságon, aztán büntetésük kitöltöttnek vétetik. (Btk. 44—48. §-ok.)

Az előjegyzés szempontjából még jó tudni, hogy valamely egyén feltételes szabadságra bocsátásáról a börtön vagy fegyintézet igazgatósága által — a kerületi parancsnokság útján — az illetékes őrs mindannyiszor értesítettik.

ad 5. Hogy gyanus egyének alatt kik értendők, az ezen pont alatt elég érthetően körül van már írva. Bővebb jellemzésükül még megemlítem, hogy ide sorolnak azok is, akik vagyonukkal és keresetükkel arányban nem álló költségeikkel, folytonos tivornyázásokkal és hirtelen meggazdagodásukkal gyanut keltenek, továbbá különböző vagyon elleni cselekmények elkövetésével már több ízben gyanúsított, esetleg vizsgálati fogságot is szenvedett, de tárgyi bizonyítékok híján szabadon engedett egyének.

Egy faluban a falusi böllér sokkal vigabb, költségeiből, tivornyázóbb életmódot folytatott, sokalka jobban ruházkodott, mint szerény mesterségéből folyó keresete ezt megengedte volna. Az őrs éber csendőreinek ez szemet szurt, a túlságos sok pénz eredete után kutatni kezdtek és a vig, könnyelmű böllérben egy rablógyilkost sikerült leleplezniök.

Ezen gyanus egyének — éppen úgy, mint a 3—4. pont alattiak — káros hatású cselekmények előkészítésében mindig fondorkodnak, vagyis a közre, rendre, az élet- és vagyonbiztonságra mindig veszélyesek és ártalmasak, tehát név és személy szerinti megismerésük, hajlamaik, szokásaik, összeköttetésük, vagyoni helyzetük stb. iránti beható tájékozódás, gyakori és fáradságot nem ismerő ellenőrzésük éppen oly fontos az őrskörlet közbiztonságára, mint a II/3. 4. pont alatt megnevezett egyéneknel ez már kifejtve és példákkal megvilágítva van.

Az ellenőrzés gyakorlásánál a csendőrnök itt nincsenek ugyan olyan messzemenő jogai, mint a

veszélyes gonosztevőknél (közértalmuak, szokásos büntetéseknél), de a gyanus egyének háza, lakása közelében alkalmas helyen és időben tartott lesjállítások, barátkozásaik, vagyoni javulásuk figyelmen kívül kísérése és megbízható lakosok (szomszédok, besúgók stb.) általi kísértetése is egyaránt megfojthatják a kívánt eredményt.

A gyanus egyénnel szemben a csendőrnök őbernek, körültekintőnek, óvatosságnak és az észlelt állapotokból következtetni tudónak kell lennie, ha azt akarja, hogy őrskörlete állandó tolvajlások színhelye ne legyen és hogy a kis gazemberek nagy gonosztevők ne fejlődjenek. Ezt célozza az a rendelkezés is, amely az ilyen egyéneknek a jegyzékkönyvecskéken való előjegyzésére vonatkozik.

Ha a csendőrör s a kis gazemberekkel már semmi módon nem bír, tegyen indokolt jelentést a főszolgabírónak és kérje azok rendőri felügyelet alá helyezését, minek megtörténte után nevezettekkel szemben jogai és kötelességei oly mértékben szélesbülnek, mint a II/3-4. pont alatt már szemléltetve tettem.

Ad. 6. Az ide sorolható egyének lehetnek a vérengzők, verekedők, korhelyek, munkakerülő, vallásgyűlölők, hazafiatlanok stb. Ezek környezetükre a legzűléstől kihatással lehetnek, ezek önmaguk és gyermekeik erkölcsi mivoltának sirásai, később gonosztevők és gonosztevőket nevelők. A fiatalok (12-18 éves egyének) látva a rossz példát, minden benyomás iránt érzékeny lelkületűknél fogva, csakhamar azok követőivé, iskola-, templomkerülőkké, csavargókká, vallásгүйnölökké stb. válnak.

A csendőrségnek nem szabad tűrnie, hogy a rend, csend és közbiztonság javát szolgáló jó erkölcsök szemelattára zülljenek le, hanem a jó erkölcsöket veszélyeztető ilyen egyéneket megismerni és számon tartani, jóakarattal oktatással és intellemmel a rendes, tisztességes útra terelni kell, ha pedig a jó szó már nem használ, úgy a jó erkölcsök helyreállítása, illetőleg a züllésnek indult fiatalok erkölcsi nevelésének biztosítása végett a közigazgatási hatóságnak haladéknélkül jelentést kell tenni.

Ad. 7. Csavargó-nak nevezzük azon keresetre utalt munkaképes egyént, aki munkakerülésből csavargó vagy egyébként munkakerülő életmódot folytat (1913: XXI. t.-c.).

(Folytatjuk.)

Vetésforgó-rendszer a közgazdálkodásban.

Irta: KISS ERNŐ százados.

Az ország szűkös anyagi viszonyaira való tekintettel a többtermelés fokozása elsőrendű gazdasági érdek. Természetszerűleg teljes mértékben áll ez a csendőrörök birtokában levő kertekre is, amelyekből az őrsök egy bizonyos tervszerű termelési rendszer betartása mellett sokkal többet volna képesek kilozni, mint ha a kihasználás tervszerűtlenül vagy épen minden szakértelem nélkül történt.

Miután tudom, hogy az őrsökön a kertészkedés iránti kedv és érdeklődés általában megvan, a közgazdálkodásoknak óhajtok szolgálatot tenni azzal, hogy az alábbiakban egy, a geszti őrsön ki-

próbált és jónak bizonyult termelési rendszert ismertetek. Meg vagyok győződve róla, hogy az alábbiak pontos betartása mellett minden őrs el fogja érni azt a szép anyagi eredményt, amelyet ezzel a rendszerrel a geszti őrs elért.

Az általam elmondandókat úgy igyekeztem könnyebben megérthetővé tenni, hogy egy sablonszerű mintát is ismertetek. Ezt a mintát könnyű lesz minden őrsön — az alapelvek fenntartása mellett — a helyi viszonyoknak megfelelően módosítani, változtatni.

Minta: a geszti őrs 800 m² nagyságú konyhakertjének beosztása. A kert egy út (3) által két részre van osztva, a kert két fele (táblája) A.-val és B.-vel van jelölve. Az út mentén a két táblát egy-egy 46 cm. széles szegélyágy szegélyezi (a rajzon 1. és 2.-vel jelölve). Az A. tábla 26 darab 9 méter hosszú és 1,25 méter széles ágyra van osztva, kihasznált területe 310,9 m². A B. tábla 8 ágyra van felosztva, melyek a rajzon római számokkal (I.—VIII.-ig) vannak megjelölve.

Az első évben az A. tábla bevetése a következő volt:

1., 2., 3., 4. (frissen trágyázott) ágyak: közepén sorba vetve egy sor uborka, jobbról és balról egy-egy sor mellékvetemény (saláta és retek). A mellékvetemények arra az időre, mikorra az uborka fut, kikerülnek és így az uborkának útjába nem állanak. A többi valamennyi ágy két év előtti trágyázás s azokba a gyökérfélék kerülnek. 5., 6., 7., 8. ágy: sárgarépa; 9., 10., 11.: petrezselyem; 12.: pasztinák; 13., 14., 15., 16.: dugtatott vöröshagyma; 17.: fokhagyma; 18., 19., 20.: korai cukorborsó; 21., 22., 23.: késői cukorborsó; 24., 25.: vajbab; 26.: évelők (tárkony, metélő hagyma, torma).

Az 1. szegélyágy belső oldalán méteres távolságban paradicsom és körtepaprika van, előtte egy sor karalábé és végül a főút szélén saláta.

A B. tábla bevetése az első évben:

I. melegágy, 6 darab 180×150 cm. ablakkal, melyből három ablak palántanevelésre, három ablak pedig korai termelésre van felhasználva. A II. paradicsomágy egyméteres sor- és tőtávolságra ültetve, minden fészek között egy-egy vajbab-vetéssel. III. nyári káposzta-, karalábé-, kelkáposzta- és karfiolpalántával van beültetve (a palánták a melegágyban lettek nevelve). IV. tök, fészekbe ültetve, egy-egy paprika melléknövénnel.

Az I.—IV. ágyak frissen trágyázottak, az V. ágy egy év előtti, a VI.—VIII. ágyak két év előtti trágyázással bírnak.

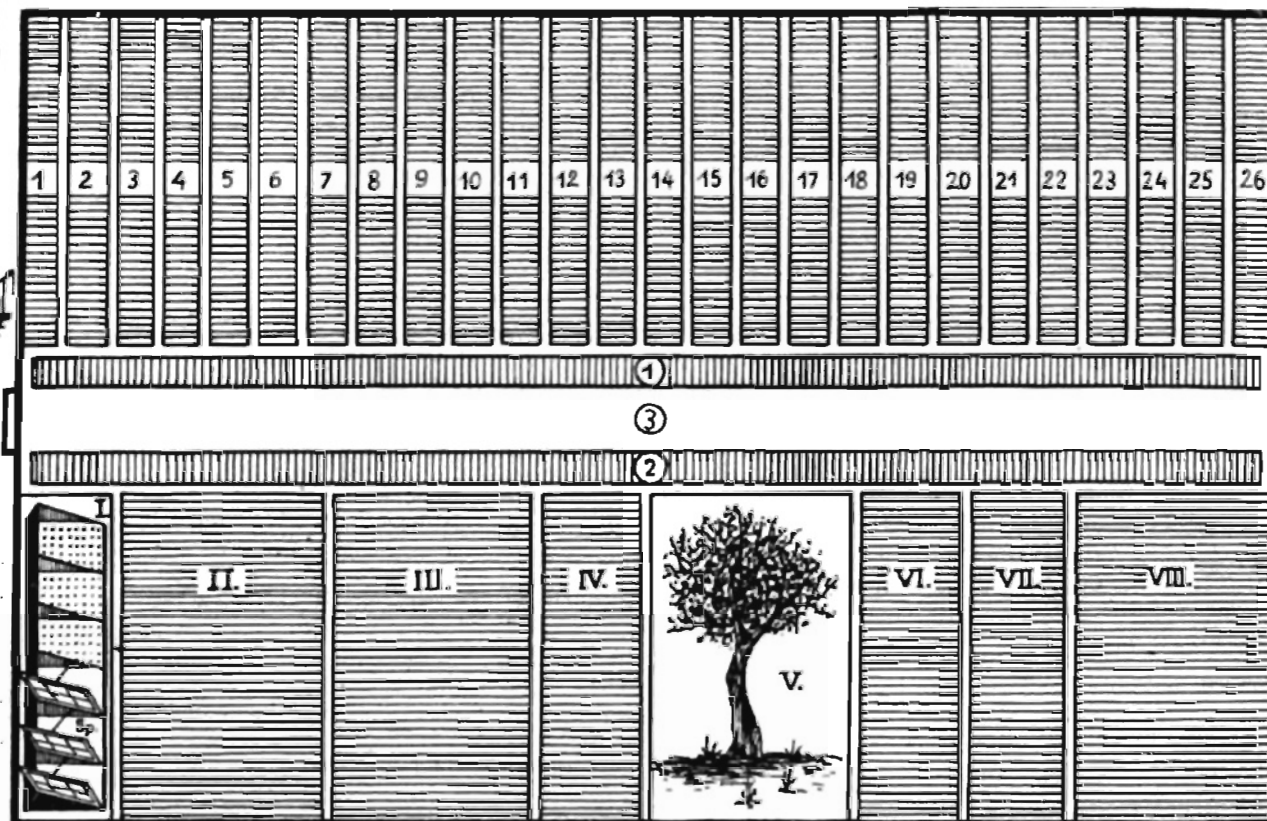
A VI. ágyba korai burgonya, a VII. ágyba mák, a VIII. ágyba téli burgonya jön, ritkán vetett csemegetengerivel.

Az V. ágy gyümölcsfával ritkán be van ültetve és téli babbal, téli borsóval és lencsével van sorban és fészekben bevetve.

A 2. szegélyágy épen úgy van bevetve, mint az 1. szegélyágy. Sp. a melegágy és a kerítés közötti spenót.

Miután konyhakertünket az első évben így bevetettük, most arra kell törekednünk, hogy a következő években helyes vetésforgót alkalmazunk, mert a konyhakerti növényeket egy-és ugyanazon helyen hosszabb időn át nem termesztethetjük. Az éveken át ugyanazon helyen termesztett növények — bármennyire trágyázzuk is a

A. TABLA

B. TABLA

földet — elsatnyulnak, minőségileg és mennyiségileg is gyengébb termést adnak, vagyis „talaj-únotta” válnak. De a növények változtatása nélkül azok ellenségei (rovarok) is igen elszaporodnak, azért az egyényári növényeket évenként, az évelőket pedig 6-8 évenként más-más területre kell telepítenünk. Ezáltal a növények elosztásában egy bizonyos körforgásszerű, rendszeres váltakozás keletkezik, amelyet röviden „vetésforgónak” nevezünk.

A forgórendszerrel segítségünkre van az egyes növények talajigénye is. Az egyik növény frissen trágyázott talajt igényel, míg a másik a trágyás, de nem frissen trágyázott talajt szereti, sok növény pedig minden trágyázás nélkül is jól megterem. Figyelembe véve tehát ezt, valamint azt a körülményt is, hogy az istállótrágya hatása három évre terjed, a konyhakerti növényeket három részre osztjuk, vagyis hármas váltórendszerrel gazdálkodunk.

A 2-ik évben tehát az A. tábla a következő lesz:

1., 2., 3., 4. ágyak: vöröshagyma, retek- és saláta melléknövényekkel; 5., 6., 7., 8. ágyak (frissen trágyázva): uborka, korai spenót melléknövénnel; 9., 10., 11. ágyak: sárgarépa; 12., 13. ágyak: petrezselyem; 14., 15. ágyak: pasztinák; 16., 17. ágyak: fokhagyma; 18., 19., 20. ágyak: korai cukorborsó; 21., 22., 23. ágyak: késői cukorborsó; 24., 25. ágyak: spenót.

Az 1. szegélyágyba, mely trágyázandó, paprikát kell ültetni, előtte egy-egy vajbabbal.

Ugyanczen évben a B. tábla:

II. korai burgonya, III. mák, IV. dinnye (fészektrágyázással), V. káposztafélék palántával és frissen trágyázva, VI. (frissen trágyázva) tök, melléknövényként magzöldség, VII. (két év előtti trágyázás) burgonya csemegetengerivel, VIII. (frissen trágyázva) dinnye, közötté paradicsom.

A 2. szegélyágy épen úgy ültetendő be, mint az 1.

A 3-ik évben az A. tábla a következő:

1., 2., 3., 4. ágy: sárgarépa; 5., 6., 7. petrezselyem; 8. pasztinák; 9., 10., 11., 12. ágyak (frissen trágyázva): uborka, ritkán ültetve, nyári káposzta-szegéllyel; 13., 14. ágyak (frissen trágyázva): spenót; 15., 16., 17. ágyak: korai cukorborsó; 18., 19. ágyak: vajbab; 20., 21., 22., 23. ágyak: vöröshagyma; 24., 25. ágyak: fokhagyma; 26. ágy: évelők, megtrágyázva és a szükség szerint pótolva.

Az 1. szegélyágy: paradicsom fészektrágyázással és salátaszegéllyel.

3-ik év, B. tábla:

I. melegágy körül (Sp.) uborka és paprika; II. télbab és magzöldség; III. korai burgonya; IV. paradicsom, vajbab-melléknövénnel; V. téli burgonya; VI. (frissen trágyázva) káposztafélék; VII. mák; VIII. (frissen trágyázva) káposztafélék, tök.

A 2. szegélyágy ugyanúgy, mint az 1.

A 4-ik évben úgy, mint az elsőben, az 5-ik évben úgy, mint a másodikban stb.

Az egész vetésforgónál szem előtt kell tartani azt, hogy mindig a legrégebben trágyázott földet trágyázzuk s így azután a növények igényeinek

(friss, egyéves, két éves trágyázás) figyelembe vétele mellett szinte magától alakul ki a hároméves rendszer, amely után a többi évek rendszere már sablonyszerűen következik.

Ha az ember a konyhakertből még többet akar kihozni, akkor úgy is gazdálkodhatik, hogy például a későn kiültetendő növények előtt előterményt termel, amely akkorra, mire ültetni kell, beéri. Ilyenek pl. a saláta, spenót stb. Hasonlóképpen utóterményt is lehet ültetni, pl. a zöldborsó után uborkát, babot, téli retket, spenótot stb.

Az okszerű gazdálkodásnak főfeltétele végül az, hogy az örs tagjai konyhakertjüket maguk munkálják meg, mert ha még egy kis konyhakert megmunkálására is napszamosokat fogadnak, akkor sok haszonra bizony nem számíthatnak.

Emlékezés.

(Folytatás.)

Hát valami oknak, t. képviselő úr, mégis kell lennie? És a képviselő úr mégis elmondja előbb, hogy jobbak voltak, de ennek nem a csendőrség az oka, utóbb pedig — anire még vissza fogok térni — hogy Erdélyt alapul venni nem lehet, mert ott a szabad intézmények már évtizedek óta meg voltak semmisítve.

Különböző nehézség volt azután, amiket a képviselő úr elmondott, a dolog lényegére, szorosán a tárgyhöz tartozólag szólni, mert igen kevés az, amit a tárgyra vonatkozólag felhozott; de annyit mégis meg kell jegyezni, hogy a csendőrség fegyelmi ügyeiben igenis a honvédelmi minisztérium alá minden egyben pedig, vagyis szolgálati ügyeiben a polgári közigazgatási hatóságok alá tartozik. A csendőrség — amint ezt mindazok, akik a dolgot gyakorlatilag ismerik, igen jól tudják — esküjénél és kötelességénél fogva tartozik nem a belügyminiszternek, de egyes szolgabíráknak is a saját hatáskörükben hozzá intézett rendelkezéseit teljesíteni. Midőn ez megtörténik, igenis meg lehet a vidéki érdekeltiségeknek. És midőn ez így van, midőn minden irányban a magyar kormány rendelkezése áll a csendőrség, akkor azzal állani elő, hogy a csendőrség a közös hadseregnek tagja, hogy a csendőrség a hadügyminiszter alá helyezték, egyáltalában nem lehet.

Egyébiránt, igenis Erdélyben a megmaradt csendőrség a hadügyminiszter alá volt helyezve hosszabb ideig és az a különös — megjegyzem, hogy azon időben az alkotmányosság szempontjából nagyon megtámadható volt az intézmény, meg is támadtattak sokak által, úgy hiszem magam által is — de éppen az a furcsa, hogy — nem hiszem, hogy emlékeztetem csaljon — hogy éppen én voltam az a szerencsés, aki most kerülő úton mindent megteszek, hogy a csendőrséget megteremtve, a hadügyminiszter alá rendelem, én voltam, akinek — nem mondom, hogy az elődöm által már meg nem kezdett tárgyalások alapján — de sikerült ezen viszonyt megváltoztatni és Magyarországon a csendőrséget a hadügyminiszter alá kivéve, a magyar honvédelmi — és belügyminiszter alá helyezni. No hát, t. képviselő úr, ha azt, ami ott volt, igyekeztem és sikerült onnan kivenni, talán mégis nagyon is messziről előhozott granaditát azt mondani, hogy ami sohasem volt ott, azt most oda akarom vinni.

Különböző, t. Ház, azt sohasem mondtam, nem mondom most sem, hogy a csendőrséget nem lehetne más úton is rendezni. Lehet, de viszont azt tartom, hogy ha Magyarországon valamelyik részben egy szervezet cél-szerűnek bizonyult, akkor sokkal helyesebb dolog ugyanazon szervezettel javítani a viszonyt Magyarországon többi részében is, mint máshonnan hozott mesterséges experimentációkat megkísérteni. (Helyeslés jöbbsérel.)

Azokra, amelyeket a képviselő úr, azon borzasztó képet festve, hogy fogják Budára hozni a csendőrséget, és hogy fogják a tanukat felhozni, lehet, ha szükséges, az illető s-nál fogok felszólalni. Egyet már most kívánok megjegyezni és az az egy az: és itt — ismétlem, az

életre, a gyakorlatra, nem teoriára, nem suppositióra hivatkozom — hogy tudomra legalább a miatt, hogy csendőrség, ha hibázott, kellően meg ne büntetett volna, vagy hogy a megbüntetés akadályokba ütközött volna, tudomra legalább az elmúlt 14 év alatt eset elő nem fordult. Ahol tehát a gyakorlati élet már megmutatta, hogy a létező szerint bonyodalmak nem támadnak, ott hiábavaló munka mesterségesen megfeszített ésszel, lehető bonyodalmaknak rejtett képét lefesteni. (Helyeslés a jobboldalon.)

De nem fárasztom továbbra a t. Ház figyelmét. A szükség, javítani a közbiztonsági viszonyainkat, ez, mondhatom, általános érzet az országban, ez tette kötelességem a törvényjavaslatnak beadását. (Helyeslés jobbról.) Beadtam azt azon alapon, beadtam tisztán Magyarország alkotmányos kormánya alá helyezve a szervezendő csendőrséget. (Helyeslés jobbról.) A törvényjavaslatban indokoltam van az is — és ez ismét a vidék helyzetének szembevetését tanúsítja —, hogy a szervezésnél azokra, akik a vidék ügyeivel ismereteseek, figyelem fordítassék. Ezen ezért részemről visszautasítok minden alkotmányos, vagy szabadság, vagy egyenlőség szempontjából felhozott vádakokat és ajánlom ezen törvényjavaslatot elfogadás végett annyival inkább, mert az egyenlőséggel itt legfeljebb is csak annyiban jöhetünk összeütközésbe, amennyiben ez minden hatóságnál előjöhét, amennyiben a hatósági személy, a legalsóbb és a legmagasabb a maga hatósági körében ki van véve az egyenlőség alól; mert abban ő rendelkezik és parancsol, míg a többi engedelmeskedik. Ajánlom a törvényjavaslatot elfogadás végett.

Zay Adolf: T. képviselőház! Mielőtt magára az előtűnt fekvő törvényjavaslatra nézve igénytelen nézetemet elmondanám, méltóztassanak megengedni, hogy az előttem felszólalt Szederkényi Nándor t. képviselő-társammal jóakarattal egy kicsit foglalkozzam. En őszintén megvallva, nem is csodálkozom, hogy az előttem felszólalt t. képviselő úr a javaslatot szemben ellenkező álláspontot foglal el. (Zaj. Halljuk!) Hisz az rendszere, hogy a közzabadság veszélyeztetését minden olyan intézményben látja, mely az állami erőnek, a közigazgatási gépezetnek szervezését, reformálását és megszilárdítását célozza. (Zaj. Halljuk! Elnök csempet.)

En már elvileg egészen más állásponton állók. En nem a szabadságnak, hanem a renddel párosult szabadságnak vagyok híve és azon vagyok, hogy az állami rendet minél előbb meghonosítsuk minálunk is.

A t. képviselő úr, nem tudom, hogy bennünket-e, vagy talán a házban kívül levő embereket az által akarja tájékoztatni, hogy rendkívüli állapot meghonosításáról szól akkor, amikor a rendőri szolgálat rendszeresítését akarjuk. Hát a rendőri intézmény, a rendőri szolgálat csakis rendkívüli állapot, csakis az ostromállapotban szokásos-e? En nem tudom, mivel fogja indokolni és menthetni a t. képviselő úr ezen nagy hangzatos szavakat, hogy ez által rendkívüli állapot fogna meghonosítani. Nem céloz ezen előtűnt fekvő törvényjavaslat semmi mást, mint azt, hogy a rendőri szolgálat jobban rendszeresíthessék.

De a t. képviselő úr azt mondta, hogy csakis katonai államokban szokásos, hogy katonailag szervezett rendőrség rendszeresíthessék.

Erre nézve a t. belügyminiszter úr felvilágosítást nyújtott a t. képviselő úrnak, amennyiben azon országra utalva, amely mellett talán a t. képviselő úr rajong, t. i. Franciaországra utalván, konstataulta, hogy ott a rendőrség szintén katonailag van szervezve. A magam részéről hozzáteszem, hogy csakis katonailag, amennyiben Franciaországban csakis a hadügyminiszter alá van rendelve és nem egyúttal a belügyminiszter alá is, amint az nálunk tervezetik: tehát szabad-elvűbben tervezetük nálunk a rendőrség szervezése.

De nézzünk egy más államra, mely a t. képviselő úr egyik barátjának, Helfy Ignác képviselő úrnak ábrándjai közé tartozik s a hova az önk vágyai vándorolnak naponként: nézzük Olaszországot. Hogy van a rendőrség ott szervezve? Csúpn katonailag a karabiniéri intézményben, anélkül, hogy szükségesnek tartaná akár Helfy Ignác, akár Szederkényi Nándor képviselő úr Olaszországot akár ostromállapottal, vagy akárminél vádolni. De más hangzatos szavakat is hangoztatott Szederkényi Nándor képviselő úr, azokat t. i. hogy a katonailag szervezett csendőrség a jogállam botrány-

köve. Ha a Házon kívül tétetnék e nyilatkozat, talán megeshetnék azon baj, hogy el is hiúne valaki, itt azonban a Házon belül hiszi el senki. E Házon kívül igenis elhihetnék és az a gyöngébbek fejében eszmézetart szülhetne. Mit én nagyon sajnálnék, éppen a jogállam érdekében. En kénytelen vagyok kijelenteni, hogy egy katonailag szervezett, csúpn közbiztonsági célokra alkalmazott, az inculpatu tutela korlátai között mozgó rendőrséget nem botránykövének, hanem sarkkövének tartom minden rend- és jogállamnak.

T. Ház! Új intézményt akarunk meghonosítani Magyarországon, melynek mintája Erdélyben már kelően kiállta a próbát. Minők voltak ezelőtt — hogy Erdélynek már békét hagyjunk — a viszonyok Magyarországon? Hősi alakok voltak itt a szegénylegények, rokonszenvezett velük a lakosság, a költők és regényírók magasztalták őket és a pandurok nem ritkán osztozkodtak velük. Lev volt ez — amint egy híres regényíró, b. Főtös József leírta — 1848. előtt. És vajon 1848. után valami lényegesen változott ez az állapot? Nemigen! Különböző nem fordultnak elő Magyarországon törvénykönyvben rendkívüli hitelek — minő célra? az ország némely részeiben rendkívüli mérvben veszélyeztetett közbiztonság érdekében.

Néhányszor tehát kénytelen volt maga az országgyűlés még a hatvanas, sőt a hetvenes években törvénybe iktatni, hogy a közbiztonság Magyarországon nagyobb mérvben veszélyeztetve van. Csaknem naponta stáriumot kellett hirdetni; Szegedre kir. biztost kellett küldeni, hogy rendezze a közbiztonságot s így hiszem, hogy nem a múltban, hanem még a mai időkben történt Róza Sándor utolsó hőstette, hogy Szeged város közelében kirabolta az egész vasutat.

Úgy hiszem t. Ház, hogy így viszonyokkal szemben, amelyek minket, mint a brigantaggio érdekes és regényes országát tüntetnek fel, régen ideje lett volna már gondoskodni arról, hogy a mi közbiztonsági viszonyaink kellőleg rendeztessenek, úgy, hogy mi megfellehessünk azon kötelességeinknek is, amelyek az európai civilizált államok közé való belépés folytán tőlünk követeltek.

Azon t. képviselő urak, kiknek nem volt alkalmuk a csendőrségi intézményt saját tapasztalataikból ismerni, talán téves nézetük van a csendőrség viszonyairól a népséggel szemben: talán azt hiszik, hogy a csendőr, mint a zsarnokság lakója tűnik fel. Korántsem, sőt ellenkezőleg, biztosíthatom a t. képviselő urakat, hogy Erdélyben a csendőrség rokonszenves, köztiszteletben álló alakok. (Mocsáry Lajos közbeszó: Csak a szászok-nál!) En sajnálnám, ha így volna, mint Mocsáry Lajos képviselő úr cél-szerűnek találta közbeszólni, mert avval konstatalná, hogy a többieknek van okuk félni a csendőrségtől. Azok természetesen nem rokonszenveznek vele, akiknek szándékuk és hajlamuk van a törvénnyel összeütközésbe jönni, de én nem merem azt állítani, hogy Erdélyben csakis a szászok lennének azok, kik a törvényt szívtikön hordják, a többiek pedig nem.

T. Ház! Volt szerencsém állítani, hogy Erdélyben igenis minden tisztossg és törvényt tisztelő ember előtt a törvénynek őre, a rendőri végrehajtó hatalom közege, a csendőr rokonszenves, tiszteltetben álló alak és kérdem: ezzel szemben mi a pandúr? A hatalomnak vak eszköze. A pandurnak nincs szolgálati utasítása és hagyománya, vagy talán igen is személyes hagyománya van s egyáltalában nincs azon iskolázottsága és képzettsége, mint a csendőrné. A pandurra hármint ráparancsolhat a szolgabíró, a csendőrré nemigen, mert annak a zsebében van a szolgálati utasítás, remonstrálhat és azt mondhatja: ez nem tartozik tisztemhez s a rendeletet nem fogadhatom el. Mutassanak nekem egyetlen egy esetet, melyben pandur így járt volna el.

En a csendőrből értelmes, kötelességérző, szolgálati utasítás őre alatt álló, céljának tökéletesen megfelelő közbiztonsági közeget látok s azért igen cél-szerűnek, üdvösnek találom, hogy nem csak Erdély, hanem Magyarország többi részei is boldogíttassanak ezen intézménnyel.

Igaz, t. Ház, hogy a katonailag szervezett rendvód, ha a maga céljának meg akar felelni, nagyon hatályos, nagyon éles eszköz és fegyver. Belátom azt én is.

Hogy tehát ne ártson az ártatlannak, gondoskodni kell arról, hogy kellőleg vonassék körül a kellő

korlátokkal; gondoskodjunk arról, hogy ezzel a különösen politikai, kormányzati intézménnyel visszaélni ne lehessen: gondoskodjunk arról, hogy miután minálunk nem létezik állami alaptörvények, amelyek a személyes szabadságot biztosítják, ezen törvény keretében, vagy ezen törvényből kifolyólag kellő garanciák hozassanak az iránt, hogy ezzel az intézménnyel visszaélés ne lehessen. Erre nézve a Ház ezen oldaláról majd a részletes vitában indítványok fognak tétetni az alkotmányos szabadság biztosítása érdekében. Kérem önöket is, támogassák ezeket, de ne vegyék el az intézmény élet, mert különben hasznavehetetlenné válik.

Ezen törvényjavaslat már a címében és azután az első s-ban tisztán arról szól, hogy a rendőri szolgálat miképp szerveztessék. Tehát csakis rendőri szolgálatról szól és nem a rendőri hatóságról. Nem akarja azt jelenleg rendezni, hogy ki bírjon rendőri hírszolgálat: erről nem szól, tehát az én felfogásom szerint érintetlenül hagyja a jelenleg fennálló szabályokat és törvényeket. Szól csakis a rendőrségnek végrehajtásáról a rendőri szolgálatról. A rendelkezés — az indokolásban benne van — illetni fogja továbbra is azokat a hatóságokat, amelyek jelenleg illet, t. i. a megyei hatóságokban az alispánt, a szolgabíró, a megyei városokban pedig a tanácsot, a községekben, amennyi városokban pedig a tanácsot, a községi előben ott is rendőrségi hatóság létezik. A rendelkezés — a járőrságot. Ebben látom én a csendőrség helyi jellegének a fenntartását. Hát azok, akik rendezni fogják ezzel az eszközzel, ezzel a szolgálati szervvel, maradnak felfogásom szerint a jelenlegi ténnyek, úgy, hogy nagyon furcsa állítás volt Szederkényi úrtól, hogy a kormány ezen javaslata által nemcsak a közigazgatási, hanem a kormányzati rendszert is katonává akarja tenni. Hogy a kormányzati rendszer minő változást szenvedne ezen javaslat által, az előttem megfoghatatlan dolog; de ismétlem, ez nagyon hangzatos frázis kiféle és ez a t. urak régi taktikája. Ha jelen volna a t. belügyminiszter úr, amint ezt talán mégis jogosan lehetne tőle megkövetelni, egy általa betervezett javaslat tárgyalásánál, amely javaslat általa igen fukar, néhány sorban indokoltatott és ha eziránti — talán — kötelességének szíves volna megfelelni, kérdést intéznék hozzá e tekintetben.

Igy nem marad egyéb hátra, mint eziránti kérdésemet a részletes tárgyalás alkalmára halasztanom, amidőn talán kegyes lesz részt venni a tanácskozásban.

Most még engedje meg a t. Ház, hogy a helyzet illusztrálására egy adomást hozzak fel, melynek a legjava az, hogy szóról-szóra így történt, amint lesz szerencsém előadni. Volt a mult országgyűlésnek egy igen tevékeny, buzgó tagja, ki rendszeresen, mint a polgári szabadság előharcosa szerette magát feltüntetni, aki szükségesnek találta, hogy a Házon az erdélyi rendőri intézményt támadja meg, mint a zsarnokság Isten tudja minő eszközt. Talán szabad lesz nevét is megmondanom: Makray. Ő itt a Házon lesz nagyon kardoskodott az erdélyi csendőrség ellen, mert azt hitte, hogy ez szabadelvűségének és alkotmányos érzelvének szükséges postulatuma. És mit tett ő, mikor hazament Hunyadmegyébe Pesthes községbe, ahol birtoka volt? Ott kissé megzavarodott a közbizalom s ő rosszul érezte magát a szabadsági jogok teljes birtoka mellett és felment Kolozsvárra az akkori teljes biztoshoz, Péchy Manó gr. t. képviselőtársunkhoz s kérve kérte őt, hogy az istenért adjon neki csendőri állomást Pesthekre, mert neki mások vége van. En hiszem és reményelem, hogy azon képviselőtársaim, kik jelenleg itt ellenzik a csendőri intézményt, majd később, mint Makray, ki fognak józanodni azon téves nézetből, hogy a csendőr a polgári személyes szabadságot, vagy Isten tudja minő alkotmányos jogot veszélyeztetné. Nem veszélyeztet, hanem biztosítja. (Tiszta Kálman a teremben megjelenik.)

Az előadottak folytán még csak egy kérdést vagyok bátor felvetni. Igaz, hogy e törvény által a rendőri végrehajtási szolgálat szabályozatik; de kérdés, hogy ezen törvénnyel azoktól, akik eddigi rendőrhatalással bírtak, a végrehajtó közeget elvenni nem akarják-e? mert a csendőrség mellett is van szükség a városi kapitány-nak bizonyos személyekre, akik a városi és közrendészet, egyszóval a helyi policia teendőit gyakorolják.

Meg vagyok róla győződve, hogy a városoknak meg kell hagyni a jelenlegi rendőroket, mert technikai szempontból lehetetlen ezeknek a teendőit a csendőrség által végezteni, de a csendőrség száma sem volna erre elég. Felteszem a kormány iniciatívájáról és a javaslat céljáról, hogy nemcsak az eddigi rendőri hatóságokat, hanem a városi rendőrségi teendőket foganatosító közegeket is fenntartja. Miután erre nézve kérdést a belügyminiszter úrhoz intézni bátor voltam, legyen szabad még egy megjegyzést tennem. Én üdvözlöm e törvényjavaslatot, mint a rendőri szolgáltatnak cél-szerű és helyes szervezését, de csak azt sajnálom, hogy a t. miniszter úr, aki sovány indoklásában közbiztonsági viszonyaink hiányait mint olyan köztudomású, oly nótórius dolgot állítja oda, hogy nem is tartja szükségesnek eziránt bővebb indoklást adni, csak akkor jutott arra a meggyőződésre, mikor ezt a törvényjavaslatot benyújtotta. Hát csak akkor ismerte-e meg a mi rendőri viszonyainkat? Ugy hiszem, nem; a viszonyok ép úgy, vagy talán még egy kicsit rosszabbak voltak épen akkor, midőn a belügyminiszter úr 1875-ben átvette tárcáját. 1875-től fogva egész mostanig, tehát majdnem 6 évig látta és türe o ezen ki nem elégitő rendőri és közbiztonsági viszonyokat. Igen sajnálom, hogy korábban nem jutott azon üdvös ötletre, hogy azt az intézményt, amely az ország egviki részében megvolt, egyszerűen átlátfalja az ország másik részére; mert ily törvényjavaslat szentesítése talán nem került volna egy egész órába.

Csak sajnálatomat fejezhetem ki, hogy azt az órát a belügyminiszter úr nem volt szives 6 évvel ezelőtti szentelni a közbiztonság ügyének. Egyébiránt, amint mondtam, a jelenlegi törvényjavaslatot, mint a rendőri szolgálat kellő, célszerű, helyes szervezését, teljes készséggel a részletes tárgyalás alánál elfogadhatom.

Orbán Balázs: T. Ház! A Bachrendszer legmerekvebb ellentét volt az alkotmányosságnak; felkarolta az az önkényuralomnak mindem régiebb és újabb hatalmi eszközeit, hogy a magyar nemzetet vissza-riassza az állami létnek még csak gondolatától is.

A vérbe fojtott és 18 évig gyötört nemzet örömrivalgásban tört ki, midőn 1867-ben a koronázott király esküvel, a törvényhozás nagy zajjal hirdette az alkotmányosság visszaállítását. A boldogságban tomboló nemzet hitte, hogy tenger szénvedései után szebb és jobb napok következnek.

Rég eltűntek szép reményeink, hisz hirhedt alkotmányosságunk csak névleges és látszólagos, mindaz, mit az abszolútizmus a mi romlásunkra behozott, ma is egész teljében virágzik nálunk, még hivatalnokai sem távoztak, itt élnek, nyugdíjít élvezve. Az abszolútizmus minden sorvasztó intézkedése nemcsak megmaradt, hanem még természetesebbé tette; az adók, illetékek, helyegethek megkétszereződtek, az adóprás fokoztatott, a Bach által behozott monopóliumok mind fenntartatnak; ma is elrohasztják a dőhényt, a különbség csak az, hogy kétszer oly drágán mérnek. Meg vannak a házainkban mindent felkutató fiánok, s hogy semmi se hiányozzék abból, ami egykoron undorral töltötte el a nemzetet, most a mindenhatóságra törő miniszterelnök úr vissza akarja állítani a Bach rendszer leghatékonyabb vak eszközét, a muszka mintára szervezett Gend'armeriát.

Azt mondja a belügyminiszter úr indoklásában, hogy saját meggyőződésén kívül egyes törvényhatóságok is sürgették a közbiztonsági szolgálatnak az állam általi fegyverrel való szervezését, s hogy az célszerűen csak katonai fegyver alatt szervezhető.

Nem tudom, hogy melyek lehettek az ezt kérélműző törvényhatóságok; de miután a belügyér úr az egyes jelzőt használja, úgy vélem, hogy nagyon kevesen lehettek; de ha többen lettek volna is, azok bizonyosan nem úgy contempláltak, hogy az egészen elvonassék a törvényhatóságok befolyása és intézkedése alól s köz-igazgatási és rendőrszolgálati ügyekben kizárólag a belügyminiszter hatósága alá rendeltessék, amint ezt a 7. §. elrendeli. S miután a 8. §. szerint a tiszték a belügyminiszter beleegyezésével nevezetnek ki s miután a szervezeti és szolgálati utasításokat a belügyminiszter állapítja meg és adja ki, egyetértve természetesen a honvédelmi miniszterrel — ki neki feltétlenül enged — ez egy oly hatalmat összpontosít a belügyér kezébe, amely anyagi törvényeink hiányában

ötöt mindenhatóvá s az eddigimél is veszélyesebbé teheti; s nem lesz e hazának olyan polgára, akinek biztonsága és személyszabadsága a belügyér úr kegyelmétől vagy rossz hangulatától ne tételessé függővé, ha e törvény megalkották, a rendőrállam egész teljességében fog nálunk is beköszönteni.

Aztán még attól is féltünk, hogy ezen úgynevezett állami csendőrség lassankint a közös hadsereg kötelékébe vonatik be, amiként az Erdélyben 1875-ig volt, erre az anyag megvan, miután legénysége és tisztjei legnagyobb részben a közös hadsereg kötelékéből vétetnek át s nem épen lehetetlen, hogy ezen most roppant nagy költséggel felállítandó Gend'armeriát adott alkalmommal szabadságunk ellen is felhasználhatná a közös hadügyér úr.

T. Ház! Csak röviden kívánok az előttem felszólaltak némely mondataira reflektálni. Az előadó úr azt mondja, hogy a jelenlegi közbiztonsági közegek nincsenek fegyverrel és főképen ebből következteti a felállítandóknak célszerűségét. Ugye, t. Ház, mi akadályoz, hogy azok katonai fegyverrel alá vettessenek? Hisz nagyobb része kiszolgált katonák és t. Ház, én azt hiszem, ha azok katonai fegyverrel alá vétetnek, de nem a minisztertől tökéletesen és feltétlenül függőleg, hanem a megyék befolyása alatt; ha ezek így rendeztetnének, talán ép úgy megfelelnek a kívánalomnak, mint amazok. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Aztán mindannyian, t. Ház, az előadó úr, a miniszter úr, Zay képviselő úr, a fősúlyt arra fektették, hogy Erdélyben milyen célszerű, milyen egyszerű ez a zsendár-rendszer. T. Ház! En ennek okát nem az intézményben keresem, hanem az ottani erkölcsök szelidségében. Erdélyben soha nem fordultak elő, vagy igen ritkán szegénylegénykedések, utonállások. Ott az emberek nagyon szelidek, engedelmesek. Mi sokkal későbbben jutottunk az osztrák uralom békéjába, de fájdalom, nem akarom kutatni, hogy miért, de az bizonyos, hogy a régi erdélyieket inkább lenyűgözte az osztrák uralom, mint a Királyságon inneni részt és azon időtől kezdve nagyon engedelmes, békés polgárok lettek az erdélyiek. Hanem t. Ház, ha összehasonlítást akarunk tenni a csendőrség és a pandurok működése közt Erdélyben, erre is tudunk példát.

Ugyanis 1861-ben minden megye eltörölte a csendőrséget és mindenütt felállították a pandurságot; az igen csekély számu volt, létszáma nem volt nagyobb megyénként a negyvennél. És mi történt, t. Ház! Ezen csekély számu pandurság épen azért, mert ismerte a viszonyokat, egész rablóbandákat, egész szökevényeket fedezvén fel, azokat tömegesen összefogdosták, holott a csendőrség alatt mindig virágoztak és soha felfedezhetők nem voltak. Ismerem, t. Ház, azon esetet, midőn Torda vármegyének egy csendőrbiztosa három pandurralt együtt kiment a havasok közé, hol egy hatvan tagból álló rablóbanda volt szervezte lovak és szarvasmarha lopására. Ez a négy ember, mondom, kiment a havasok közé és a hatvan embert mind behozta. (Tetszés a szélső balon.) Hogyha tehát Erdélyben jónak mutatkozik a csendőrség, az nem az intézményben, hanem a mi szelidebb erkölcsünkben keresendő.

Azt mondta Zay képviselő úr, hogy a szolgabírók nem használhatják fel a csendőroket mindenre, mert megvan a szolgálati utasítás s ha a rendelet azzal ellenkezik, akkor ők talán remonstrálnának.

No már köszönöm én az ilyen rendőrséget. Az ő utasításai még a Bach-korszakból a bécsi hadügyértől erednek és én veszélyesnek találom, ha a hadügyminisztertől eredő utasításokkal remonstrálnának politikai hatóságaink ellen.

Azt mondja a képviselő úr, hogy a csendőroket a törvények őrei, a jogállam sarkkövei. S ha ez így volna, akkor a miniszteriumot és a törvényhozást is haza lehetne küldeni, mert hisz a csendőroket megvédik államunkat, annak hatalmas sarkkövét megvédik. (Derűtlenség a szélső baloldalon.)

Az elmondottaknál fogva én a törvényjavaslatot, mint amely veszélyes és szabadságunkra és alkotmányunkra nézve káros intézményt akar behozni, általánosságban sem fogadhatom el. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

(Folytatjuk.)

* A cs. kir. csendőrséget. Szerk.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Gyermek-betörők.

Irta: KUBAY OSZKÁR főhadnagy.

Ma már -- sajnos -- nem tartoznak a ritkaságok közé. Először a nagyvárosok külvárosaiban születtek meg, de a mozi és a detektivregények lassan megteremtették a gyermekbetörőt ott is, ahol azelőtt még a felnőtt betörő is ritka volt: a kisvárosban és a faluban.

A mozi és a rossz olvasmányok ellen, a fejlődő gyermeki lélek e két legveszedelmesebb ellensége ellen a társadalom már évtizedek óta harcol. A mozgóképszínházakat valamennyire megrendszabályozták: bemutatás előtt bizottság cenzurázza meg a filmeket, amár még így is nagyon sok nem gyermeknek való detektiv- és „kalandor”-történet kerül előadásra. Ez természetes is, hiszen valóban irodalmi vagy erkölcsi értékkel bíró filmet nem lehet naponta százával és ezrével „gyártani” és a „hatezer méter hosszú” nyakatekert és hajmeresztő históriák még akkor is méreg lehetnek a gyermek lelkének, ha a felnőttek esetleg semmi kivételt nem találnak bennük. A moziarabok legnagyobb része szerelmi dráma, amelynek egyetlen célja az, hogy „érdekfeszítő” legyen. Természetes, hogy a gyermek egy ilyen filmben soha nem hallott új fogalmakkal ismerkedik meg, az erotika felizgatja amúgy is élénk fantáziáját és az ezerféle trükk, fogás, csalafintaság, ravaszság, a csillogó köntösbe öltöztetett bűn, ami egy ilyen filmben koncentrálván van, felkelti benne a vágyat, hogy bárcsak ő is olyanokat tudna csinálni.

És ehhez jönnek azután még az olvasmányok. A vásárok ponyvái és obskurus „könyvkereskedések” csak úgy ontják az aljas irodalom termékeit, semmi egyebet a világon nem tartván szem előtt, csak az üzleti hasznót. A lehetetlen „detektiv-történetek” a bűnöst mindig rendkívül ügyes, bátor, ravasz, okos stb. embernek timentik fel és kiváló tulajdonságokkal ruházzák fel (persze, mert másként nem „kunszt” a nyomára jönni), aki, ha végül el is bukik, kiválósága, hírmeve stb. révén mégis bűmlapotot, sőt talán még tiszteletet is érdemel.

És most ezt elolvassa a gyermek. Tapasztalatlan, naiv lelke nem bírja felfogni azt, hogy az egész történet csak egy lelketlen ember agyában született meg, hogy a valóság egészen más és hogy a bűn az embert nem „naggyá”, hanem nyomorult, szánandó teremtté teszi, előtte csak az ő „hőse” az ideál.

Azután jön a próbálgatás. Apró, sikerült lopások, aztán a nagyobb lopások és végül a betörés. Különösen, ha a szülők szerető, óvó, ellenőrző szeme és nevelő gondoskodása hiányzik.

Nem tudom, hogy nem lehetne-e ezen valahogy segíteni? Nem lehetne-e -- mondjuk -- a 16 éven aluli gyermekeket a moziból egyáltalán kitiltani vagy esetleg külön gyermekmozikot létesíteni. Aztán nem lehetne-e a ponyvköz világában egy egészséges cenzúrával egy kicsit szétütni? Neves íróink panaszkodnak, hogy könyveiket a közönség nem vásárolja: nem lehetne-e inkább ezeket terjesztetni olcsó kiadásban? Bizonyára több hasznót

hoznának a társadalomnak, mint a vásárok betörő-tankönyvei.

A csendőrség megelőző szolgálatának legszebbikét teljesíti, ha a körletében levő fiatalkorúakat figyelemmel kíséri és ha a züllesnek indult gyermekeket akár szüleik, akár pedig a fiatalkorúak bírósága útján megmenti. Erről különben talán majd más alkalommal bővebben is szólni fogok. Most csak egy megtörtént példát akarok az elmondottakra felhozni. Az eset járásom területén egy községben történt. A fiatalkorú gyanúsítottakra való tekintettel a község nevét nem írom ki és a fiatalkorú gyanúsítottak neveit is elváltoztatom.

Két kiskorú és a modern detektivregények hatása alatt álló gyermek rendszeres rablóbandát alakítva, sorra fosztogatta a község üzleteit, amire leginkább a déli szunetet használták fel.

Egy élénk fantáziájú, tettekre kész gyermek, Farkas János, legkedvesebb regényeit évek hosszú sora óta Nobody, Nick Carter és Sherlock Holmes detektivtörténetei közül választotta, de szorgalmas látogatója volt a mozinak is. Falta a lelket bomlasztó történeteket és a kis cipészgyerekekben nagyírtató tervek születtek. A cipésműhely homályos zugában fantasztikus történetek gomolyogtak agyában, amely történetek központjában ő állott, mint a modern kor leghíresebb betörője. Ereje, ügyessége tudatában bűnös álmokat szőtt tervének kivitelére. Terhelt, Lombrozo-típus volt a gyerek s hajthatatlan, kemény akaratú. Szuggesztív erővel tudott hatni a nálánál gyengébb akaratú sihederekre és szinte ellenállhatatlanul tudta azokat szolgálatába hajtani. Előzőleg már egyedül is követett el apróbb lopásokat, de ezek nem elégitették ki és nagyobbra vágyott.

Egyszer aztán megtörtént az első kísérlet. Tudta azt nagyon jól, hogy a „nagy” betörők, zárnyitók és zsebmetszők „falazókkal” szoktak dolgozni. Erre a célra különösképen alkalmasnak találta az ugyanazon műhelyben dolgozó tanonctársát, Balog Imrét, akit már azelőtt is rábeszéléssel, ígérettel, vagy parancsolgatással igyekezett tervének megnyerni.

„Nézd, Imre -- csábítgatá az éretlen egyéniséget -- nemi tudja meg senki, mert akkor fogjuk elkövetni, amikor mindenki alszik a városban. Éjszaka nem mehetünk, mert akkor világot kell gyújtani; ha lámpa vagy villanyfény mellett dolgozunk, könnyen megláthatnak és tetten érhetnek bennünket. Erre a célra csak a déli órákat használhatjuk fel, amikor mindenki ebédjével, vagy déli alvásával van elfoglalva. A déli melegben a néptelen utcán egy járó lélek sincsen: az ember azt viheti el, amit akar”.

A kis inas eleinte tiltakozott a tilalmas dolgok elkövetése ellen, de a kegyetlen csábító végre kiszámított ravaszsággal és cukrok, csokoládék segítségével mégis megtörte az ingadozó, gyenge akaratot és rávette, hogy addig, míg ő az egyik fűszerkereskedő kirakatát álkulccsal kinyitja, őrt álljon az utcán és ne kíváncsi idegenek közelítésére idejében figyelmeztesse. A beígért és valóra vált csokoládéalmaz megtette hatását és Balog most már akaratlan eszköze lett Farkasnak.

Az élesesű kis bűnöző jól számított. A zárnyitogatásoknak és betöréseknek egész halmazát követte el anélkül, hogy a tettesnek nyomára lehe-

tett volna jönni. Nap-nap után újabb és újabb feljelentések érkeztek újabb betörésekről, melyekben érthetetlenül mindig más és más volt az elkövetési mód, de mégis felismerhetően azonos. A károsok — mivel a tettesek inkább csak a kirakatokat dézsmálták meg — rendszerint csak másnap vagy harmadnap vették észre a betöréseket.

Az újra meg újra megismétlődő esetek élen foglalkoztatták a község lakosságát és fantasztikus híresztelésekre adtak alkalmat.

Végül is a csendőrség parancsnoka, Tóth László 2. oszt. tiszthelyettes elhatározta, hogy mindenáron végére jár a rejtélyes eseteknek. A csendőrfurfang legegyszerűbbikéhez folyamodott, ahhoz, amely mindenkor meghozza a maga gyümölcsét. A betörések és zárnyitások a legegyszerűbben és minden betörő tapasztaltságot kizáróan követettek el. A bemászások szinte érthetetlennek látszottak, mert azok olyan kis nyílásokon követtek el, hova felnőtt ember, sőt még nagyobb gyermek sem tudott volna behatolni. A bűnjelek nagyrésze szakszerű cikk, vagy cukorka volt, de sürűn szerepelt a cigaretták és más élvezeti cikk is. Mindezeket egybevetve Tóth tiszthelyettes arra a határozott meggyőződésre jutott, hogy a tettesek nem lehetnek mások, mint gyermekek. Ezért a városban lévő összes besúgóit mozgósította; főleg a tanonciskolát vette megfigyelés alá, mely a polgári iskolában tartotta előadásait s annak közvetlen környékét kezdte megfigyelni. A nyomozásba egynehány megbízható inasgyereket is beavatott. A kiküldött kis kékcsapok már pár nap múlva eredménnyel számoltak be. A jelentésekből megtudta Tóth tiszthelyettes, hogy a katolikus templom tornyának kulcsa — a harangozó bizalmából — egy kisebb inascsoporthoz kezebe van, kik a késő esti órákat arra használják föl, hogy a harangozó tudta nélkül a toronyba feljárnak. Minthogy mindenki tudta, hogy a toronyban a harangozást ezek az inasgyerekek látják el, az, hogy azok oda fölmentek és hogy néha a sétáló közönség a toronyban pisilakoló világot látott, senkinek nem tűnt fel.

A toronyba feljáró inasok közül az egyik — Farkas János — harangozás közben egy, az ablakon heverő revolvert zsebébe akart csuszítani, amelyre azonban Balog Imre is jogot formált, amiből aztán parázs veszekedés származott. A veszekedésnél jelenlevő egyik inasgyerek tudván azt, hogy engedély nélkül revolvert senki sem tarthat magánál, a veszekedést besúgta Tóth tiszthelyettesnek, aki ezen a nyomon indulva a nyomozáshoz fogott. Az előző betörésekből tudta, hogy az egyik károsítól az ismeretlen tettes egy revolvert is ellopt. A két inasgyereket — fiatalkorúak lévén — feltűnés nélkül az őrsre hívatta és felszólította, hogy a revolvert adják elő. A két kis gyanúsított eleinte konokul tagadott, de a Tóth tiszthelyettes szelíd, atyai rábeszélésére a kevésbé romlott Balog Imre végre mégis kibökte, hogy a revolver Farkas Jánosnál van, ki azt egy Makai Béla nevű asztalosától lopta. A beismerés alapján aztán Farkas János elő is adta a revolvert, amelyre később a tulajdonos rá is ismert. Balog Imre törékeny és karcsú alakját látva, Tóth tiszthelyettesnek azonnal eszébe jutott a szinte hihetetlennek tűnt bemászás és most már tudta, hogy a bemászó nem lehetett más, mint Balog. E gyanu alapján vallatára

fogta a gyámoltalan gyereket, aki sirva vallotta be, hogy előtte is szinte érthetetlen módon Farkas János vette rá, hogy a lopásokban részt vegyen.

Ezekután Tóth tiszthelyettesnek már könnyű volt a helyzete. A gyermekek a bűncselekményeket beismerték, csak a bűnjeleket nem akarták előadni. Látszott, hogy Balog a bűnjelek elrejtéséről nem tud semmit s azt Farkas János egyedül esz-köztölte. A bűnjelek egyike-másika Farkas szüleinél előkerült ugyan, de a nagy tömeg rejtve maradt. Mivel Farkasnak — a nyomozás megállapítása szerint — orgazdái nem voltak, a nagy tömegű ellopott tárgyon nem is adhatott túl, azt tehát valahol rejtve kellett tartania.

Tóth tiszthelyettesnek eszébe jutott besúgóinak az a jelentése, hogy esténként a torony ablakán világosságot láttak. De eszébe jutott az is, hogy Farkas János a revolvert a toronyablakból vette fel és így nem látszott kizártnak, hogy a betörésből eredő revolvert a tettes előző este ott felejtette. Felment tehát egy járőrrel a toronyba, ahol helyszíni szemlét tartott. A torony padlásáról kötéllógott le, amit Tóth tiszthelyettes szokatlanul talált s eredete után kezdett puhatólni. Eszrevette, hogy a kötéllógónál a padlásdeszka lazán mozog s ezért egy csendőrt felkudált, hogy mászson fel a kötélen és nézze meg, mi van a torony padlásán. A csendőr a résen a padlás alá bújott és nemsokára tudatta, hogy a bűnjelek megkerültek.

A csendőr a padlásán egy egész szépen berendezett szobát talált, nagyszerűen felszerelt könyvtárral, melyben az újabb detektív irodalom majdnem teljes gyűjteménye szerepelt. De ezenfelül nagy mennyiségű élelmiszer, édesség és apróbb használati tárgy is előkerült. A nagyobb kényelem okáért a tettes éppen abban az időben munkálkodott azon, hogy búvóhelyére a villanyt bevezesse.

Igy ért véget egy „szépen“ indult betörő karrrier. Illetve ki tudja, hogy vajjon véget ért-e? Ki tudja, hogy vajjon egyáltalán jóvá lehet-e tenni azt a rombolást, amelyet a rossz olvasmányok a gyermekek lelkében véghezvisznek.

HIREK

Hósi halált halt magyar orvosok emlékének megörökítése. A Magyar Orvosok Nemzeti Egyesületének választmányja elhatározta, hogy a háború folyamán hős halált halt magyar orvosok emlékeztetésére díszes emlékmű létesítésével és emlékalbum kiadásával fog adózni. A választmány felkéri a m. kir. csendőrség tagjait, hogy akik a világháborúban magyar orvosok hős halálát látták vagy teljesen megbízható forrásból hallották, szíveskedjenek ezeket az adatokat a MONE. szerkesztőségének (Budapest, Baross-utca 44. szám I. emelet) levélben tudomására hozni. A hős halottak közé tartoznak természetesen azok az orvosok is, akik hivatásuk teljesítése közben a háborúban uralkodó járványoknak estek áldozatul, továbbá azok is, akik hadifogságban haltak meg, vagy akiknek halálát a harcúterem szerzett betegsége okozta. Felkérjük olvasóinkat, hogy a választmányt kegyeletes törekvésében támogatni szíveskedjenek.

A limanovai csata emlékünnepe. A Limanovai Emlékbizottság, amely azért alakult, hogy a limanovai csatában résztvevő és elesett vitéz soproni huszárok emlékeztetésére örök időkre fontartsa, az ütközet tizedik évfordulóját az idén még az eddigiekénél is nagyobb kegyelettel és áhítattal fogja megünni. Ugyanezen alkalomból Sopron vármegye közönsége és a soproni huszárezred december 7-én Sopronban nagyzerbású emlékünnepet rendez, amelyre a csendőrség tagjait ez úton is meghívják.

Országos csendőrségi úszóverseny Budapest. November 23-án tartotta a csendőrség országos úszóversenyét Budapesten a Rudasfürdő uszodájában, mintegy 100 versenyző részvételével. Az impozáns verseny szépségében és előkelő nézőközönsége között ott láttuk dr. Rakovszky Iván belügyminisztert, Jánky Kocsárd, báró Than Károly és Dáni Balázs altábornagyokat, Száhlender Béla tábornokot, dr. Nádosy Imre országos főkapitányt, Nagy Károly államrendőrségi főkapitányhelyettest, a RAC elnökét, dr. Török János budapesti rendőrfőparancsnokot stb. A verseny számai voltak: 20 méteres gyorsúszás, tányérkeresés, kacsafogás, 40 méteres mellúszás, 20 méteres hátúszás, 100 méteres gyorsúszás, 100 méteres mellúszás, 4-szer 20 méteres stafféta, 20 méteres oldalúszás és 20 méteres úszás ruhában, felszereléssel. A versenyen egy vándordíj, 20 tiszteletdíj és számos érem került kiosztásra. A verseny eredményét legközelebbi számunkban részletesen közöljük.

A szombathelyi csendőrlaktanya átvétele. A belügyi kormány Szombathelyen a csendőrség részére hatalmas és a modern kor igényeinek minden tekintetben megfelelő laktanyát épített. A nagyszabású csendőrlaktanya iskola- és altiszt épületei már elkészültek és azokat a belügyminiszter által kiküldött bizottság folyó hó 28-án át is vette, úgy hogy ezeket az épületeket a csendőrség a közeli napokban már el is fogja foglalni. A laktanya többi épületeinek építése folyamatosan van.

Műsoros estély. A budapesti csendőr tisztikar vívóköré folyó hó 22-én Budapesten a csendőrlaktanyában szépen sikerült műsoros estélyt rendezett. A műsor keretében a szepszámú közönség Klenm Lászlóné alezredesné (önagyassága művészi tökéletességgel előadott zongoraszámmal, Löcherer Andor százados dalköltő tréfáit és Vlaszaty Béla alezredes igaz művészzelletű előadott gyönyörű magyar dalait hatalmas tapsviharral jutalmazta. A műsort fényesen sikerült táncmulatság követte, melyhez a zenét az Egyesített Csendőrlékek zenekara szolgáltatta.

Elöléptek: őrmesterré: Vitéz Balogh Mihály pécsi, B. Kiss Imre szegedi, Szakács András, Boros János, Matkocsik Károly, Bukó Bálint, Fábiny Géza, Szikszai József miskolci és Farkas Dávid székesfehérvári kerületbeli csendőrök.

Házasságot kötöttek: Desseő Sándor miskolci kerületbeli százados Újváry Erzsébet úrhölgy Budapesti; Csepri Béla János miskolci kerületbeli főhadnagy Osvay Gizella úrhölgygel Tállyán; Örendi Norbert székesfehérvári kerületbeli főhadnagy Klöcker Sarolta úrhölgygel Székesfehérvárról; Körösi D. József pécsi kerületbeli főőrzsőrmester Gál Mária-val Pécsen; Bertics József pécsi kerületbeli főőrzsőrmester Grünwald Erzsébettel Szentlőrincen; Virág Lajos pécsi kerületbeli főőrzsőrmester Varga Zsófiával Felsőöregben; Tóbiás István pécsi kerületbeli főőrzsőrmester Szakács Erzsébettel Görgötegen; Sztankó István pécsi kerületbeli főőrzsőrmester Kiss Gizellával Jászberényben; Aszóth Gyula szombathelyi kerületbeli főőrzsőrmester Csepri Erzsébettel Lébényben; Vigh Pál miskolci kerületbeli főőrzsőrmester özv. Székely Istvánnal Abaújszántón; Almási József szombathelyi kerületbeli 3. oszt. tiszthelyettes Lőrincz Irénnel Magyaróváron; Stricz József szombathelyi kerületbeli őrmester Rudovits Mária-val Sajtórón.

Kérelmek. Nagy János monoki (Zemplén megye) őrsbeli csendőr egy Heves vármegyében szolgáló bajtársával, Gulyás Sándor bábolnai (Komárom megye) őrsbeli csendőr pedig egy Fejér vármegyében szolgáló bajtársával való kölesönös áthelyezését szeretné kérelmezni. Kérlek azon bajtársukat, aki kölesönös áthelyezését kérelmezni szintén hajlandó lenne, hogy címét velük közölje.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. J. nyug. thts. Szolnok. 1. Ha egy elhalt csendőr tiszt helyettes özvegye újra férjhez szándékozik menni, a belügyminiszter úrhoz egy nyilatkozatot kell felterjesztenie, amelyben kijelenti, hogy nyugdíjigényét második férje elhalálozása esetében fenntartja. Ebben az esetben nyugdíját a második házasság tartamára felfüggesztik, de a férj elhalálozása esetén újra folyósítják. Ha az özvegy nyugdíjigénnyel bíró állami alkalmazottá vagy férjhez, akkor jobb, ha nyugdíját előzetesen megváltja, miután második férje után ugys nyugdíjigénnyel bír. 2. Az 1912. évi LXV. t.c. érvényben van, de azt a szanálás tartamára az 5100/M. E. 1924. számú kormányrendelet módosította. Az 5100/M. E. számú rendeletet megkapathatja

Tisza testvérek könyvkereskedésében (Budapest, II. ker., Fő-utca 12.) ára 3450 korona.

V. L. Győr. A m. kir. Belügyminiszter úr 127.599/VI. b. 1924. számú rendeletének 12. pont d) alpontja világosan kimondja, hogy örökbe fogadott gyermek után családi pótlék csak abban az esetben jár, ha a gyermek „az alkalmazott”-tal vérokonságban áll. Nevelő vérokonságban álló örökbe fogadott gyermek után a családi pótlék nem illetékes.

Öreg csendőr. 1. A levonás helytelen volt, mert a 84.234/VI. c. 1922. számú belügyminiszteri rendelet szerint az illetmények megállapításánál az előző szolgálati idő is beszámítandó. Önnek tehát 32 aranykorona zsold illetékes. 2. Őrmesterré 1925 június 20-án lesz előléptethető.

Érdeklődő Gy. Csendőregyémek kórházban ápott családtagjaikért a fél élelmezési adagválságot tartoznak megtéríteni, a családi pótlékot visszafizetni nem kell. (151.862/VI. c. 1922. számú B. M. rendelet.)

B. T. főrmester. A 182.158/VI. b. 1923. számú belügyminiszteri rendeletben megállapított ruhamennyiséget a gazdasági hivatalok csak „lehetőleg”, tehát csak akkor tartoznak kiadni, ha elegendő készlettel rendelkeznek. Az ezen rendeletben előírt ruhamennyiséggel fokozatosan minden csendőr el fog látni, amint a beszerzési nehézségek csökkenthetők lesznek.

D. K. A m. kir. koronaőr és testőrség egyénei éppen úgy nyugdíjat élveznek, mint a csendőrség egyénei. A lovas testőrséghez való felvételét szolgálati úton kérelmezheti, ha megfelelő, felveszik.

F. B. űllő. Bizonyítvány másolatot csakis annak az iskolának igazgatóságától szerezhet be, amelyben vizsgázott. Irjon tehát az iskola igazgatóságának és kérje a másolat megküldését. A másolatot megszállt területen is kiállítják, de ezt csak magánlevélben kérheti.

V. K. csendőr Pély. A nekünk megírt lődokai alapján kérheti az áthelyezést, de illetőségi községébe vagy annak közvetlen közelébe aligha fogják áthelyezni.

Simon csendőr. Kérheti, szolgálati úton.

Erdély. Ha az egyetemre akar beiratkozni, érettségit kell tennie. A beiratkozáshoz az engedélyt a belügyminiszter őről (VI. c. osztály) kell kérni. Nem írta meg, hogy melyik fakultásra óhajtaná beiratkozni. A jogot vasszorgalom és nagy takarékoság mellett esetleg segédmunkái beosztása mellett és saját anyagi erejéből is elvégezheti.

K. I. csendőr. Kötelezője 1926 július 31-én jár le.

Erdéklődő. — B. S. főőrzsőrmester. — Erdék-Eger. — Altiszt vizsgás. A folyó év szeptember hóban vizsgázott altisztek kinevezése a folyó évben meg fog történni. Hogy milyen rangnapot fognak kapni, nem tudjuk.

Simon csendőr. Az őrsiroda fűtési átalány, ha az őrsparancsnok más, őt, míg ha az őrsparancsnok nőten, a közgazdálkodást illeti meg. Ha azonban az őrsiroda egyntal nőtlen legénység (őrsparancsnok helyettes) elhelyezésére is szolgál, akkor az laksoháznak tekintendő és a közgazdálkodás által fűtendő. Ez esetben a fűtési átalány is természetesen a közgazdálkodást illeti meg. A nő őrsparancsnoknak joga van ugyan ilyen esetben is a fűtési átalányt felvenni, ez esetben azonban az őrsirodát egész nap fűtőtni tartozik, nem csak addig, amíg őt tartózkodik, mert a fűtési átalány a helyiségnek egész napon át való fűtésére szolgál.

Vitatkozó. 1. A bérelt földnek a nők és nőtlenek közötti elosztását a járásparancsnok ír eszközli, tegyenek tehát oda jelentést. Mi nem vagyunk hivatra arra, hogy ebben a kérdésben döntsünk. 2. Második kérdését nem értjük. Irja meg világosan, hogy mit akar tudni a buhos kemencéről.

R. tiszthelyettes. 1. A m. kir. csendőrség rangosztályba nem sorolt havidíjasainak, altisztjeinek és legénységének minden hét havi tényleges szolgálata nyolcan számít, ahhoz tehát, hogy valaki teljes illetékekkel helyeztessék nyugdíllományba, 35 évi tényleges szolgálata van szükséges. A háborús évek (1914-1919.) kétszeresen, de nem felemelten számítanak, az tehát, akinek mind a hat háborús éve beszámít, a teljes nyugdíjképességet 29 évi és 11 havi tényleges szolgálat után éri el. Megjegyzendő, hogy a szanálás tartama alatt az 5100. 1924. számú kormányrendelet értelmében az illetékszerű nyugdíjnak csak 90%-a folyósíttatik. Mintán Ön 1895 október 1-ő óta megszakítás nélkül szolgált, teljes nyugdíjra 1924 szeptember 1-ével van igénye. 2. A csekék Önnek — mintán magyar állampolgár — nyugdíjat nem fizetnek. Még a „csehszlavák állampolgár” magyaroktól is elvonják a nyugdíjat, ha csak legkisebb ürügyet is találnak rá.

Királyhágó. 1. A zárórát a 9600/1922. számú belügyminiszteri rendelet az egész ország területére nézve két órában állapítja meg, az 1920. évi 9663/M. E. számú kormányrendelet alapján a törvényhatóság első tisztviselőjét (alispán) felhatalmazza arra, hogy ott, ahol azt szükségesnek látja, a zárórát korábbi időponthoz is megállapíthassa. Amennyiben tehát a vármegye alispánja másként nem rendelkezett, a záróra mindenütt -- községekben is -- 2 órakor van. 2. A vasárnapi munkánélküliségről szóló 1891. évi XIII. t.-c. illetve az ennek végrehajtása tárgyában kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendelet csak az ipari munkára vonatkozik, a mezőgazdasági munkára nem. Az, aki vasár- és ünnepnapon nyilvános mezőgazdasági munkát végez, a kihágási büntetőtörvény 52. §-a alapján lehet feljelenteni, amely az 1868. évi LIII. l.-c. 19. §-ának megszegésére tartalmaz büntető szankciót. Az 1868. évi törvény hivatkozott szakasza szerint vasár- és ünnepnapokon minden nyilvános és nem elkerülhetetlen munkának szünetelnie kell. Nyilvános munka alatt kell érteni minden olyan munkát, amely a lakhelyiségen kívül, tehát pl. udvarban, mezőn, réten, erdőben stb. végeztek. Mezői termények behordása, építkezéshez építőanyag fuvarozása stb. kétségtelenül nyilvános munka. A feljelentést a járásbíró-sághoz kell intézni. 3. A eseményt legfeljebb közönséghozártnak lehetne minősíteni, ezt pedig a vármegyei szabályrendeletek különfelelképpen szabályozzák. Nem hiszük, hogy valakit azért megbüntetnének, mert reggel 6 órakor az utcán kiabál, mert nézetünk szerint akkor már nincsen éjjel.

L. I. Sérülési pótdíj a csendőrségnél nincsen. A sérülési pótdíj iránt igényel bíró csendőregények az 1912. évi LXV. t.-c. 42. §-a alapján 1923. év június hó 30-áig a. n. személyi pótdíj-ban részesültek, a közeljövőben valószínűleg kedvezményes nyugdíjat fognak kapni. A kedvezményes nyugdíj megállapítása most van folyamatban, ha három hónapon belül ön részére ily kedvezményt nem állapítanak meg, úgy annak folyósítását a belügyminiszter őrölt kérelmezheti.

K. J. főörzsörmeister. Ha be tudja bizonyítani, hogy őt a határáron tényleg 2. oszt. őrmesterré előléptették, akkor az őrsparancsnokképző tanfolyamba való bevezénylését kérelmezheti. Nem értjük, hogy bevezénylése miért maradt el, bizonyosan valami hiba volt az előléptetés körül.

D. F. I. érdeklődő. Kötelezője 1927 április 30-án jár le.

P. D. nyugdíjas csendőr. Őn a háború alatt valószínűleg mint népfelkeltésről kötelezett egyén a védőtörvény alapján népfelkeltési szolgálatot teljesített és mint ilyen volt a csendőrséghez szolgáltatásra beosztva, mert mint ideiglenesen nyugdíjazott egyént tényleges csendőrségi szolgálatra nem hívták be. Ha a háború alatt nyugdíját felvette, akkor háborús szolgálatának nyugdíjába való beszámítását nem kérelmezheti.

Nagylányai őrs. Az ön által hivatkozott 57.039/1924. számú kereskedelemügyi miniszteri rendelet csak a húspár gyakorlására vonatkozik. De semmiképpen sem vonatkoztatható az ön által megírt esetre. A tanonéknak vasárnap való foglalkoztatása az 1891. évi XIII. t.-c. 6. §-a értelmében kihágás képez ugyan, ha azonban a tanoné az illető iparosnak fia, úgy a csendőr jobban teszi, ha nem avatkozik a dologba, mert hiszen az így felig-meddig családi jelleggel bír. Nem is hiszük, hogy azért az apát megbüntetnék, még akkor sem, ha arra törvény befűje esetleg jogot is adna.

Nötlen K. -- I. A. Az 1908. évi XII. t.-c. 12. §. utolsó bekezdése, valamint a belügyminiszter őrök 1910 november 3-án kelt 141.999/Vl. b) 1910. számú rendelete értelmében a csendőr legénység járandóságai semmiféle címen, tehát gyermektar-tási költség címen sem vonhatók végrehajtás alá. Miatán pedig a 127.599/Vl. b) 1924. számú belügyminiszteri rendelettel úgy a „csendőr”, mint a 3. oszt. tisztbéliettes legénységi állományú egyéneknek minősítették és szoldot, tehát nem havidíjat élveznek, a kérileti parancsnokság a leonási megtagadhatja, még akkor is, ha a bíróság önöket elmarasztalta.

Sz. Gy. főörzsörmeister, Szeged. A esemény így, ahogy leírta, közelebb áll a vagyonrongáláshoz, mint a lopáshoz, amiből az énekes kizárva, hogy a bíróság lopásnak vagy éppen rablásnak minősítene az esetet, tekintettel arra, hogy az illető a láncot először tényleg eltulajdonította és csak azután -- ha mindjárt közvetlenül utána is -- dobta a folyóba, azzal tehát mint sajátjával rendelkezett. Megjegyezzük, hogy olyan eset, aminőt ön leírt, nem fordul elő és azért így nehéz minősíteni is, mert hiszen a minősítést a

eseményt kísérő körülmények: az előzmény, szándék, cél, ok stb. mind befolyásolják, ezekről pedig ön mind nem emlékezett meg. Magánlevelet nem írunk, a bélyeget lapunk javára bevételteztük.

M. R. csendőr, Szokolya. Ha őt a honvéd törvényszék lefokozásra és a csendőrség kötelékéből való elbocsátásra ítélte, akkor sem nyugdíjat, sem végkielégítést nem kaphat. Ha a honvéd főörvényszék esetleg felmenti, akkor felmenten, illetve a háborús éveknél kétszeresen számított szolgálati ideje folyó év november 30-ával 17 é, 4 hónap és 21 nap lesz, mely ideje után nyugdíjat kapna.

Drezgelyvár. -- G. I. 2. S. Szöllős. A rendeletnek utánanéztünk, a dolog tényleg így áll, amint önk írják.

P. thts, Kevermes. Kinstári lakásban elfolyozott nő egyének, kik felülvizsgálaton csendőrségi szolgálatra alkalmatlannak osztályoztatnak, lakásukat a felülvizsgálat megtörténte után azonnal a kinstár rendelkezésére bocsátani kötelesek és részükre fogvatékba vételük napjáig csak lakbértartásig illetékes. (Cs. 2. ut. 31. §. 6. pont.)

B. Nylregyháza. A m. kir. folyamórség épen olyan közbiztonsági őrtestület, mint a csendőrség és a belügyminiszter őrök van akirrendelve. Feladata a dunai és tiszai folyamrendészeti szolgálat ellátása. Rendfokozatai: folyamőr, 1. oszt. folyamőr (örvezető), rajos (tizedes), negyedes (szakaszvezető), hajómeister (örmeister), törzshajómeister (törzsörmeister), főörzshajómeister (főörzsörmeister), 3., 2., 1. oszt. tisztbéliettes. Tisztek: hajónagy (hadnagy), főhajónagy (főhadnagy), kapitány (százados), 2. oszt. törzskapitány (örnagy), 1. oszt. törzskapitány (alezredes), főkapitány (ezredes), vezérkapitány (tábornok), vezérőrkapitány (altábornagy). A folyamórség egyenruházata khaki színű pantalló, zubbony kihajtott gallérral, tisztek és altisztek zubbonyja felső zsebbel, tiszteseké és folyamöröké felső zseb nélkül. A tisztek és altisztek a polgárihoz hasonló keményített fehér gallért és kötött khaki nyakkendőt, míg a tisztesek és folyamörök fehér matrózgallért viselnek. A folyamörök tisztesek és altisztek rendfokozati jelzése a honvédség hason rendfokozati egyéneknek rangjelzésével megegyezik, de azt nem a galléron, hanem a zubbony, illetve köpeny mindkét ujjának előreszén viselik. A tisztbéliettesek rangjelzése a zubbony (köpeny) ujján körülhaladó 1. 2. illetve 3. hét milliméter széles ezüst, paszomány, főtisztelnél ugyanilyen (1. 2. és 3. arany paszomány, törzstisztelnél egy széles és 1. 2. illetve 3. keskeny arany paszomány). A folyamórség és csendőrség egyénei között kölcsönös tiszteletadási kötelezettség áll fenn. A folyamórség szervezetének részletes ismertetésére nincsen helyünk.

L. L. 2. oszt. thts, Kisvárd. Néhány kövesházi Kövess Hermann tábornagy úr vezéréredezése 1916 március 1-én, tábornaggyá 1917 augusztus 5-én lett kinevezve. Magánlevelet nem írunk, a bélyeget lapunk javára bevételteztük.

Sz. P. próbacsendőr, Esztergom. Miatán ön a honvédségtől a csendőrséghez nem közvetlenül, hanem két évi megszokással lépett be, előző katonai szolgálati ideje a nyugdíjba nem számít be.

B. J. próbacsendőr, Esztergom. 1. Miatán ön a csendőrséghez a honvédségnél történt leszerelése után csak 31 nap múlva jelentkezett, katonai szolgálati ideje nem számít be. Nyugdíjaztatása alkalmával megpróbálhatja majd a kegyelmi úton való beszámítást kérelmezni, tekintettel arra, hogy megszokítása a törvény által meghatározott időt csak egy nappal haladja meg, felvétele pedig önhibáján kívül készt április 1-ig. 2. A csendőrségi előléptetésnél a katonai szolgálati idő nem vétetik figyelembe, őrmesterré tehát csak 1930 április 4-én lesz előléptethető. 3. Kötelezője 1928 június 30-án jár le.

Nagyalöld. A volt es. és kir. 65. gy. e. irattárának egy főredője a Borsod vármegyei alispáni hivatalból van Miskolcon. A 4. honvéd gyalogezred irattára megszállott területen visszamaradt. Az ön által kért szolgálati utak jelenleg nem szolgálnak, tartózkodási helyüket nem tudtuk megállapítani.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZES ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringor Károly műszaki igazgató.